

*Both Balázs*

## „Nem hírnév hajtott, szolgálni akartam”

– *Emlékezés Sarkady Sándorra* –

Fordult a naptár. A leköszönt óév decembere óta immár két esztendeje érezzük fájó hiányát a soproni szellemi élet költő-organizátorának, Sarkady Sándornak. Mondhatjuk, hogy életének második felét – legalábbis irodalmi értelemben kitöltötte annak a kincseskamrának a létrehozása, és feltöltése, melynek gazdagító és éltető erejét, városunk műveltségét gyarapító hatásait még nem tudjuk kellőképpen felmérni. A *Soproni Füzetek* antológia általa jegyzett harminchat esztendejéről van szó. Kölcsey reformkori műveltségeszemléjének jegyében fogant szerkesztői alapelvezettől fogva arra sarkallta, hogy a minden év adventi idejében napvilágot látó *Soproni Füzetek* helyi irodalmárok, képzőművészek, alkotók rangos seregszemléje legyen, s egyben országos hírvé, akár rangos díjakkal elismert szerzők művei által is gazdagabbá tegye az olvasót. Elég, ha kezünkbe vesszük a periodika 1982-es példányát, a szerzők sorában olyan nevekkal találkozhatunk, mint Jánosy István és Becht Rezső, Bertók László és Fodor András, Tüskés Tibor és Szepesi Attila, Keresztury Dezső és a Sopronból indult Kun Árpád, vagy épp a városba néhány esztendeje hazaköltözött, Kossuth-díjas Rakovszky Zsuzsa, és a 2003-ban József Attila-díjjal kitüntetett Kerék Imre. A soproni Óvóképző Intézetben, melynek négy évtizedig tanára s egy időben igazgatóhelyettese is volt, nyugdíjas korában is fáradhatatlanul olvasta és javította az antológiába érkező, olykor vaskos kéziratokat. Munkája mégsem vált lélektelen, sziszifuszi tevékenységgé; minden szöveget értő figyelemmel olvasott, s ha kellett, tanári pontossággal javította a nyelvi pongyolaságokat. De jegyezzük meg azt is, hogy sosem hagyott elismerő szó nélkül egy-egy szép jelzőt, jól sikerült költői képet, verssort. Költőként ritka szavú alkotó; versben és műfordításban egyaránt a legmagasabb minőségre törekedett. Jánosy István esszéjében olvashatjuk: „1953-ban iratkozott be a szegedi egyetemre, a magyar–orosznak. Ekkor a versírás mellett már fordított is: 1954-ben Lermontovtól a *Mcüri*-t. 1958-ban államvizsgázott: Király István előtt védte meg „*Az Isten viselőse*” című szakdolgozatát Ady vallásos lírájáról. A hatvanas évek végétől kezdve szerepelt verseivel az országos folyóiratokban, 1976-ban és ’78-ban a *Szép versek*ben is. Ehhez a következő megjegyzést fűzi: „1966-ban Illyés Gyula javaslatára mutatta be az *Új Írás Jövendők gyümölcsfái* című versemet. Bata Imrétől tudom, hogy Zrínyi-versemet is Illyés ajánlotta a ’76-os *Szép versek*be. Illyés – bár sose láttam, »őszinte rokonérzéssel« támogatott 18 éves koromban kapott első biztató levelétől éppen a *Vallomások* számára küldött híres nyilatkozatáig”. Az egykori ’56-os nemzetőr büntetéséből került a nyugati végekre. Az ellene szóló legfőbb bizonyítékot, forradalmi verseit a Kínában

ösztöndíjjal tanuló Hajdú Lajosra bízta, aki gondosan vigyázott rájuk, hogy három évtizeddel később, a rendszerváltás idején hiánytalanul visszaadja a műveket szerzőjüknek. Volt mitől tartani a költőnek; apját, bátyját (a kitűnő ókortörténész Sarkady Jánost, az ELTE későbbi professzorát) és sógorát is börtönbe zárták a forradalomban vállalt szerepük miatt. Száműzetésének színhelyén – először Győrben tanított, majd onnan került Sopronba – házat és hazát épített, nem csak téglából, de a lélek és a szellem építőköveiből. Az óvónőképző fiatal tanára csakhamar olyan művészek barátságát mondhatja magáénak, mint a német és magyar nyelven egyaránt kitűnő szépíró Becht Rezső, a Nyugat 1927-es novellapályázatának nyertese, Molnár József, vagy a hazai piktúrában országosan ismert Bíró Lajos-tanítvány, Giczyné János. Fáradság nélkül dolgozik, szívügye, hogy Sopron irodalmának, kulturális életének hajszálerét bekapcsolja az országos irodalmi élet vérkeringésébe. *Vallomások egy városról* címmel antológiát szerkeszt, melyben magyar írók Sopronról írt élményeit, visszaemlékezéseit veheti kézbe az olvasó. Sopron és a magyar írók barátkozásának fontos dokumentuma a kötet. Színes, érdekes, többretű olvasmány.

Sarkady Sándor érdeme, hogy szívós szerkesztői ösztönzésére több kitűnő írás ebben a kötetben jelenik meg először – írja Illés Endre a kötet bevezető fülszövegében. Sarkady, a szerkesztő e gondolatokkal nyújtja át olvasóinak a kötetet: „A fény, a magyar műveltség fénye ragyogja be Sopront és a nyugatvidék földjét. Épüljön és szépüljön tovább a város, ne legyen mostohája a mának; múltjához, munkájához méltóan legyen a magyar Urbs az Alpok tövében”.

1989-ben került a könyvesboltokba gyermekverseinek gyűjteménye, a *Télkergető*. Tőle tudom, hogy a legkisebbeknek szánt versei először egy fiatal óvónő felkérésére születtek, mivel nem lett a gyerekek számára megfelelő alkalmi költeményt az ünnepségre. A kötet verseit számos előadó megzenésítette Gryllus Vilmostól a Kalákán és a Szélkiáltó együttesen át, s a dalokat ma már a költemények szépségét először ízlelő óvodások gyermekei skandálják nagy gyönyörűséggel... Alkotó- és irodalomszervező munkáját 1997-ben Sopron Kultúrájáért díjjal, 2005-ben Pro Urbe Sopron-díjjal jutalmazták. Aki a városban írásra adta a fejét, előbb-utóbb a Ferenczy János utcai szerkesztői műhelyében találta magát. Itt volt az ő „Széphalma; innen intézte levelezését és telefonbeszélgetéseit az ország legtávolabbi pontjain élő irodalmárokkal. Ízig-veéig költő volt, akkor is, amikor hallgatott. Azokban az időkben erkölcsi és etikai hűsége beszélt helyette. A mesterség szeretetét oltotta hű tanítványaiba; nem trükköket és mellébeszélést, hanem a formát és a mértéket lehetett megtanulni tőle. „Nem az az igazi hazafi, és nem az az igazi európai, aki folyton a hazáról és Európáról prédikál, hanem az, aki a maga helyén, a saját ideje által ráért munkát úgy végzi el, mintha az egész haza, egész Európa nevében csinálná!” – hallhattuk tőle a Hűségzászlónál 2011. december 14-én mondott beszédében, mikor a város díszpolgára lett. Szavai megszívlelésre, művei megismerésre érdemesek. Szellemi teljesítménye messze túlmutat a város határain.